

ЗАХОПЛИВИЙ СВІТ КАЗОК БРАТІВ ГРІММ



Відповідальна за випуск **Т.М. Клюй**
Комп'ютерна верстка, набір та оформлення **О.В. Дорохова**
Літературні редактори **Л.М. Казакова, Н.І. Шеша**

Захопливий світ казок братів Грімм : методичні рекомендації до проведення заходів з нагоди 240-річчя від дня народження Вільгельма Карла Грімма / КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей»; уклад., комп. верстка, набір та оформ. О. Дорохова, Н. Шеша. — Чернігів, 2026. - 24 с.

Методичний матеріал допоможе бібліотекарям та педагогам познайомити дітей з життям і творчістю братів Грімм — відомих дослідників німецької культури і німецьких лінгвістів, дитячих письменників і одних з найвідоміших казкарів Європи.

Зам. № 1
© КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей», 2026 р.

Департамент культури і туризму, національностей та релігій
Чернігівської обласної державної адміністрації

КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей»
Чернігівської обласної ради

Захопливий світ казок братів Грімм

до 240-річчя від дня народження
Вільгельма Карла Грімма

методичні рекомендації

Чернігів – 2026

Нині самий час збирати й рятувати старі перекази, щоб вони не зникли, як роса під пекучим сонцем, не згасли, як вогонь у колодязі, не змовкли навіки в тривогах наших днів.

Якоб Грімм



Брати Грімм увійшли в історію світової літератури як збирачі та дослідники німецького фольклору. Вони вивчали народну культуру, поезію, казки, легенди та історичні оповіді.

Казки братів Грімм є фундаментом німецької та світової культури. Вони не лише розважають, а й несуть народну мудрість, повчають добру, працьовитості, милосерддю, боротьбі зі злом, допомагають пізнавати світ і соціальні норми.

Якоб Людвіг Грімм народився 4 січня 1785 року, на рік пізніше - 24 лютого - на світ з'явився його брат Вільгельм Карл. Вони народилися в місті Ганау, що у південно-східній частині землі Гессен. До цього багатого на луки й оточеного вражаючими горами краю, брати зберегли любов протягом усього свого життя. Батько Якоба та Вільгельма був адвокатом, незабаром після народження братів посів місце окружного судді в невеличкому укріпленому містечку Штайнау, куди вся сім'я переїхала у 1751 р. У «Власноручному життєписі» Вільгельм Грімм так

відізнався про батька: *«Він був найвищою мірою працелюбною, порядною, ласкавою людиною, я все ще зримо бачу його кімнату, його письмовий стіл і перш за все шафи з бережно утримуваними там книжками»*. Роки життя в Штайнау, який віддавна стоїть на перехресті торгових шляхів, брати згадували як час «хай і нетривалого», але раю.

Матір Якоба і Вільгельма — Доротея Ґрімм за тринадцять років сімейного життя народила дев'ятьох дітей, з котрих двоє померли, а шістьох вона після смерті чоловіка повинна була виховувати сама. У сім'ї Ґрімм панувала атмосфера поваги до роду, особливої любові до вітчизни, рідного краю та релігійного послуху. В автобіографії Якоб згадує: *«Ми, діти, без зайвих слів, а ділом і прикладом виховувались у строго реформаторському дусі... У мене й зараз ще таке відчуття, ніби я лише в цілковито простій, по-реформаторськи обставленій церкві можу спізнати щирий молитовний настрій, — настільки міцно прив'язана будь-яка віра до перших вражень дитинства...»*

У 1798 р. Якоб і Вільгельм переїхали в Кассель, з яким пов'язані шкільні роки і куди вони повернулися після закінчення Марбурзького університету. У 1802 р. Якоб, а в 1803 р. — Вільгельм, продовжуючи сімейну традицію, вступили на юридичний факультет університету в Марбурзі. В університеті брати познайомилися з Ф.К. фон Савіні. Його лекції справили на Якоба Ґрімма сильне враження, в них приваблювала «свобода і жвавість викладу», дивовижним чином поєднані з «почуттям міри та спокою». Постійне

спілкування братів із Савіної спочатку на лекціях, а згодом вдома, у бібліотеці професора, переросло у багаторічну дружбу. Саме в бібліотеці Савіної Якоб Ґрімм вперше побачив Бодмерівське видання німецьких мінезингерів, поетичну спадщину яких у подальшому брати ретельно вивчать. Савіної увів братів Ґрімм і до кола романтиків, поміж котрих був автор роману «Годві» К. Brentano. У домі Brentano в Марбурзі Якоб і Вільгельм познайомились із наймолодшою сестрою Brentano — Беттіною, майбутньою дружиною А. фон Арніма. Саме Беттіні Brentano, розумній, пристрасній, по-романтичному непримиренній, буде присвячено перше видання «Дитячих і родинних казок» («Kinder-und Hausmarchen»), опублікованих у 1812 р. Саме в Марбурзі, маленькому університетському місті, брати Ґрімм спізнали, «що таке освіта і наука, використовували благодатні можливості для розширення свого духовного світу та знайшли шлях до самих себе», — підсумовує цей період життя знаменитих казкарів А. Хекк.

Закінчивши університет, восени 1805 р. Якоб Ґрімм повернувся в Кассель, куди, склавши іспити, у 1806 р. приїхав і Вільгельм. Велика сім'я Ґрімм поселилася в домі на Йоханнісштрассе 78/79, відомому цілому світу як «Дім казки братів Ґрімм». Після приїзду Вільгельма з Марбурга розпочалося наукове творче співробітництво братів. У 1807 р. в «Новому літературному віснику», який вийшов у Мюнхені, з'явилися перші повідомлення про стародавні німецькі поеми та середньовічний роман. А в 1808 р. Вільгельм і Якоб стали

співробітниками заснованої Арнімом і Бреттіною в Гейдельберзі «Газети для відлюдників» («Zeitung für Einsiedler»). У 1811 р. вийшла друком і перша книга Якоба Грімма «Про давньонімецький мейстерзанг» («Über den altdeutschen Meistergesang») і переклади Вільгельма «Давньоданські героїчні пісні» («Altdanische Heldenlieder»). На цей час припадає і початок роботи зі збирання та підготовки до друку знаменитих казок.

У 1812 р. був надрукований перший том «Дитячих і родинних казок», тираж яких склав 900 примірників; третій том побачив світ у 1815 р. З 1814 р. брати Грімм працювали бібліотекарями в Касселі, а потім у зв'язку з переїздом у 1830 р. у Геттінген виконували там ті ж



обов'язки. З 1831 по 1837 рр. Вільгельм і Якоб — професори Геттінгенського університету, в 1841 р. вони були обрані професорами Берлінського університету і стали членами Пруської академії наук. З 1841 р. наукове і творче життя братів Грімм пов'язане зі столицею Пруссії. Тут проводилася робота над такими фундаментальними працями, як «Історія німецької мови» («Geschichte der deutschen Sprache», Bd. 1 — 27, 1848) і «Німецький словник» («Deutsches Wörterbuch». Bd. 1—4), перші томи якого вийшли друком за життя братів, а останній — лише у 1861 р. Висвітлюючи в листі до Савіньї (2 квітня 1839 р.) задум словника, Вільгельм Грімм повідомляв:

«Основна думка полягає в тому, щоб подати мову такою, якою вона за останні три століття, від Лютера до Гете, є». Але, розпочавши роботу над словником, брати прийшли до висновку про необхідність звернення до епох, які передували знаменитій лютерівській реформі. У перших томах словника, підготовлених Вільгельмом і Якобом, була представлена «природна історія окремих слів» від середини XV століття до сучасної Гріммовської епохи. Коли 1 травня 1862 р. перший том словника побачив світ, то, за спогадами сучасників братів Грімм, «він був з повним правом визнаний найвеличнішою літературною справою століття».

Якоб залишався холостяком до його смерті, але Вільгельм був у шлюбі з Доротею Вілд, дочкою фармацевта, від якої в 1825 році брати почули розповідь про червоний капелюшок. У них було четверо дітей.

1859 р. був роком втрат для сім'ї Грімм. Пішли з життя близькі їм люди — О. фон Гумбольдт, видатний учений-лінгвіст, Б. фон Арнім. Вільгельму Грімму судилося піти з життя першим. Його смертельна хвороба, яка почалася зі звичайного фурункула на спині розвивалася протягом двох тижнів. 16 грудня 1859 року параліч легень припинив його страждання. Якоб продовжував роботу над словником і пов'язаних з ним проектами, аж до його смерті в Берліні 20 вересня 1863 року. Брати поховані на цвинтарі при церкві Св.Матвія в Берліні.



Наукова і художня спадщина братів Грімм велика, значення їхніх праць неможливо переоцінити. Серед центральних залишаються публікації середньовічних німецьких текстів «Про давньонімецький мейстерзанг» (1811); «Рейнеке Лис» («Reineke Fuchs», 1834); дослідження «Німецькі героїчні сказання» («Deutsche Heldensage», 1829), праці Я. Грімма «Німецька міфологія» («Deutsche Mythologie», 1835), «Німецька граматика» («Deutsche Grammatic», 1819-1836), також збірки казок «Дитячі і родинні казки» (1812—1815); німецьких легенд «Німецькі легенди» у 2 т. («Deutsche Sagen», 1816-1818).

Безсумнівно, всесвітню славу мають «Домашні і родинні казки», найсамобутніший і один з найпопулярніших у світовій літературі творів. У першому виданні казок, опублікованому на Різдво 1812 р. у берлінському видавництві «Книготоргівля для реальних шкіл», було 86 текстів, у 2-му томі, який вийшов у 1815 р., містилося 70 текстів, в останньому прижиттєвому виданні казок було вже 210 текстів, вони й принесли братам Грімм всесвітню славу. Перший переклад казок був здійснений данською мовою в 1816 р., в 1821 р. — голландською, в 1823 р. — англійською, в 1830 р. — французькою. Сьогодні казки братів Грімм перекладені понад 100 мовами світу, в тому числі й українською.

У чому ж причина всесвітньої популярності гріммівських казок? Одна з причин полягає в тому, що брати Грімм зібрали, обробили і видали найтипівіші та найпопулярніші сюжети, які склали фундамент культури та

літератури Європи. Спираючись на величезний матеріал, вони виявили структуру казки, заклавши основи наукового підходу до дослідження казкових сюжетів. Брати Грімм першими створили літературно достовірний стилістичний взірець книжної народної казки, жанр якої один із дослідників творчості братів Грімм визначив як «грімівський» (О. Наumenко).

Грімівська казка є розповіддю чи історією, яку вирізняє «лаконізм і ємність вираження, насиченість багатозначними іменами, зв'язаними лише дієсловами» (О. Наumenко). У казках Грімм відсутні розгорнуті психологічні мотивування, описовість мінімальна, проголошується «буденність» дива, відсутні моралізуючі елементи. Казкам братів Грімм притаманна зрозумілість і простота викладу, доступність сприйняття. Цим здебільшого пояснюється і популярність «Дитячих і родинних казок». Водночас, даючи до видань своїх казок розлогі примітки, в яких були варіанти існуючих сюжетів, Якоб і Вільгельм Грімм заклали основи наукового підходу до публікацій пам'яток народної творчості, внесли важливий внесок у фольклористику. Вивчення натомість спадщини самих братів Грімм та їхніх послідовників оформилося в школу гримознавства, центр якої розташований на кафедрі германістики Вуппертальського університету.



Відновити хід роботи Якоба і Вільгельма Ґрімма над казками стало можливим після відкриття Еленберзького рукопису. Українською мовою казки братів Ґрімм перекладали О. Макарушка, Є. Попович, С. Сакидон, В. Лазня, Г. Захарчук, Є. Кротевич, П. Кондель, Ф. Новицький, І. Груба, О. Іваненко та ін.

-БРАТИ ҐРІММ-

МАЛОВІДОМІ ФАКТИ ПРО ЗНАМЕНИТИХ КАЗКАРІВ

- ✓ Знамениті казкарі брати Ґрімм займалися не лише творами для дітей. Вони також стали батьками-засновниками першого тлумачного словника німецької мови, хоч і не встигли закінчити цю титанічну працю. Після їхньої смерті він був продовжений іншими лінгвістами. Вони почали працювати над словником у середині 1830-х років, а перше його видання відбулося лише у 1960 році.
- ✓ Найвідоміша їхня книга так і називається – «Казки братів Ґрімм». Перша її версія складається з 40 творів, з яких Якоб написав 27, а Вільгельм – 15. Проте, на момент видання кількість казок було збільшено до 86, а в другому виданні їх було вже 170.
- ✓ Одного разу братів Ґримм обдурих їхній близький друг, німецький поет Клеменс Брентано де ла Рош. У 1810 році вони, закінчивши рукопис своєї збірки, на його

прохання відіслали її для ознайомлення, але Брентано її так і не повернув. Підозрюючи, що він може вкрати казки та опублікувати їх першим, під своїм ім'ям, брати-казкарі поспішили з власним виданням, яке побачило світ у 1812 році.

- ✓ У пошуках фольклору брати Грімм багато подорожували, розмовляючи зі старими у віддалених селах. Крім того, вони роками сиділи в бібліотеці, копаючись у старих збірниках народних казок, і частину матеріалу вони почерпнули саме з них.
- ✓ У першому виданні «Казок братів Грімм» брати наскільки можна вказували інформацію про джерела матеріалів – де вони взяли ту чи іншу казку, і хто її їм розповів. Так, цілу купу казок їм розповів старий кавалерист, який поділився своїми знаннями в обмін на комплект одягу.
- ✓ Говорячи про братів Грімм, усі думають про двох людей. В принципі, це вірно, оскільки казкарями були Вільгельм і Якоб Грімм, але вони мали ще шестеро братів і сестру. З усіх них із братами-казкарями працював лише їхній брат Людвіг, який був художником і гравером. Саме Людвіг зробив гравюри-ілюстрації для їхньої збірки казок (всього 7 штук), а в наступних виданнях художники малювали нові ілюстрації в основному на основі його гравюр.

- ✓ У лінгвістиці існує закон пересування приголосних, він же закон Грімма, що описує правила пересування приголосних літер у німецькій мові. Таку назву він отримав, тому що в 1822 році його повністю досліджував і описав Якоб Грімм.
- ✓ У Німеччині до переходу на євро використовувалися дойчмарки, німецька валюта. На купюрах номіналом в 1000 марок красувалися портрети братів Грімм, оскільки німці по праву пишаються своїми знаменитими співвітчизниками.
- ✓ Коли в Королівстві Ганновер (нині це частина Німеччини) постало питання про відміну Конституції, брати Грімм виступили проти цього рішення, незважаючи на те, що вони були монархістами. Однак конституцію все ж таки скасували, а тих, хто проти цього протестував найбільше, вислали з країни. Брати тоді жили в Ганновері і були професорами Геттінгенського університету, але вони були звільнені, і їм довелося покинути Ганновер, причому для Якоба Грімма ця висилка була довічною – йому взагалі заборонили повертатися назад. Вільгельм обійшовся без довічної висилки, але він підтримав брата і більше в Ганновер не повертався.

✓ Аморальні оповідання

Лише у першому виданні казок брати зібрали не авторські розповіді, оскільки Якоб і Вільгельм хотіли донести до наступних поколінь тексти без спотворень, у тому вигляді, в якому вони їх почули. Проте німецьке суспільство обурилося та звинуватило братів в аморальності. Чому можуть навчити казки, сповнені насильства та сексуальних мотивів?

Під тиском громадськості у наступних шістнадцяти виданнях брати Грімм перетворили розповіді на авторський переказ і таким чином адаптували їх до сучасних вимог моралі. Велику допомогу з цим надав третій брат Людвіг Еміль, який намагався малювати лагідні й добрі ілюстрації.

✓ Загадки Шварцвальдського лісу

До речі, казки братів Грімм прославили один із найвідоміших лісів Європи. Деякі сюжети народжувалися під впливом місцевих легенд про Шварцвальд, часом досить зловісних. Так «Казка про Червону Шапочку» відома всім. Але мало хто знає про те, що спочатку історія братів Грімм створювалася на шварцвальдській легенді про перевертня, який колись гуляв місцевими горами та лісами. Саме тому, що головний негативний персонаж був певною мірою і людиною, вовк у казці вмів розмовляти, був хитрий, винахідливий і підступний.

✓ **Вся правда про Червону шапочку**

Згідно з місцевими хроніками, наприкінці XVI століття на околицях села Бедбург справді орудував вервольф. Спочатку селяни вважали, що на худобу нападають вовки. Облави на них серйозно зменшили зграї сірих хижаків, але жертви з'являлися знову. Люди запідозрили недобре, коли почали знаходити у лісах мертвих дітей. Невідома істота не чіпала їх тіла, але розколювала черепи і виїдала мозок. Для вовків така поведінка нехарактерна, і в окрузі з'явилися чутки про жахливого перевертня.

Терпіння місцевих жителів закінчилося, коли монстр напав на двох вагітних жінок і занапастив ще ненароджених немовлят. Мисливцям вдалося знайти свіжі сліди перевертня, і вони спустили шукачів. Собаки чітко впоралися із завданням: знайшли вовка та погнали його на відкрите місце. Проте перевертень не втрачав надії уникнути покарання. За переказами, він перетворився на чоловіка і побіг до села. Така хитрість його не врятувала: за тим, як він змінював вигляд, спостерігали переслідувачі, які не дозволили обдурити себе і скрутили чудовисько.

Вервольфом виявився Петер Штумпф, шановний житель села, тужливий вдівець і люблячий батько двох дітей. Під час судових розглядів він розповів, що ще підлітком уклав договір із Сатаною і отримав від нього чаклунський пояс. Якщо його одягнути, можна стати кровожерливим звіром. Штумпф докладно розповів, кого, де та як убив. А

також зізнався, що зґвалтував власну сестру, яка потім народила дитину.

Перевертня спочатку колесували, а потім обезголовили. Згідно з архівами, кару провели 31 жовтня 1589 року. Цікаво, що й дочку Штумпфа та його коханку відправили на шибеницю. Ймовірно, вважали їх співучасницями злочинів перевертня.

А Шварцвальд після цього набув недоброї слави. Люди ходили до Чорного лісу лише групами чи у супроводі озброєного чоловіка. І все ж туристи продовжують приїздити туди по казку. Вони блукають лісовими стежками, вдивляються в хащі й мимоволі згадують про дівчинку в червоній шапочці та хитрого вовка. Або історію про Білосніжку, яка теж родом зі Шварцвальда: саме сюди єгер відвів дочку за велінням злісної мачухи. Зрештою, казки часто люблять не лише діти, а й дорослі.

-КАЗКИ БРАТІВ ГРИММ- ЧИТАТИ ОНЛАЙН

<https://www.ukrlib.com.ua/world/author.php?id=160>

https://xn--80aaukc.xn--j1amh/cgi-bin/search_m.pl?tag=%E1%F0%E0%F2%E8%20%C3%F0%B3%EC%EC&sort=id#google_vignette

<https://sites.google.com/site/kazkibrativgrimm/%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BA%D0%B8-%D0%B1%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%96%D0%B2-%D0%B3%D1%80%D1%96%D0%BC%D0%BC/%D1%87%D0%B8%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8-%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BA%D0%B8>

<http://chytanka.com.ua/static/747.ukr.html>

<http://rozvyvajko.com.ua/kazky/braty-hrimm/>

АУДІОКАЗКИ

<https://4read.org/285-kazki-bratv-grmm.html>

<https://audiokazka.com.ua/braty-grimm>

https://www.youtube.com/playlist?list=PLZ6E5Z787KJ_FOnjwwLFnDz8kXMCFjFtK

<https://www.youtube.com/watch?v=Ox91bblw-4Q>

<https://sound-books.net/zarubizhna-literatura/228-kazky-brativ-grimm.html>

<https://www.youtube.com/watch?v=OqV-IZn-a3A>

<https://www.youtube.com/watch?v=IvGTQ3GfQRY>

<https://www.youtube.com/watch?v=2JBuL0E1MVC>

<https://audiokazka.com.ua/henzel-i-hretel>

https://www.youtube.com/watch?v=kgNEF_Uav28

ФІЛЬМИ

Фільм-казка «Хоробрий кравчик»:

<https://www.youtube.com/watch?v=blllUu3fWmg>

Фільм-казка «Кіт у чоботях»:

<https://www.youtube.com/watch?v=I9vtXBU5kmM>

Фільм-казка «Пані Метелиця»:

https://www.youtube.com/watch?v=OQ0L_0CAZ0g

Фільм-казка «Спляча красуня»:

<https://www.youtube.com/watch?v=wujdJUULS6s>

Фільм-казка «Прекрасний принц і фея Люпина»:

<https://www.youtube.com/watch?v=Gp0Dfy2UE5Q>

МУЛЬТФІЛЬМИ

«Лісова бабуса»:

<https://www.youtube.com/watch?v=ICzfabdvIKs>

«Вовк та семеро козенят»:

<https://www.youtube.com/watch?v=Tzx4003ruHI>

«Горщик каші»:

<https://www.youtube.com/watch?v=2RLI6KtQxII>

«Ганс і Грета» (за мотивами казки братів Грімм «Гензель і Гретель»):

<https://www.youtube.com/watch?v=s5NE08wdUjk>

Вікторина за казками братів Грімм «Чарівні казки братів Грімм»

- ✓ Назви казки братів Грімм, в назві яких «сховалося» число сім? (**«Вовк і семеро козенят», «Білосніжка і сім гномів», «Сім воронів»**)
 - ✓ Кому належать слова: «Коли злий буваю, то сімох убиваю»? (**Кравчику з казки «Хоробрий кравчик»**)
 - ✓ Назвіть інструмент, на якому вирішив грати кіт у місті Бремен у казці «Бременські музиканти». (**Лютня**)
- 
- ✓ Як звали дівчину у казці «Біляночка та Зоряночка», яка «любила бігати і стрибати по лугах і полях, збирати квіти, ловити співучих пташок»? (**Зоряночка**)
 - ✓ Кому і в якій казці належать такі слова: «Готово, живи. А галошу я собі заберу»? (**Кріт, казка «Галоша»**)
 - ✓ Відгалай казку за трьома словами: веретено, колодязь, перина. (**«Пані Метелиця»**)
 - ✓ Назвіть казку, в якій «жила-була дівчина, дуже ледача й не хотіла прясти...»? (**«Три прядильниці»**)

- ✓ Яка з наведених казок не належить перу братів Грімм: «Золотий гусак», «Горщик каші», «Кнут-музикант». (*«Кнут-музикант»*)
- ✓ Кому ставила питання королева із казки про Білосніжку? (*Дзеркалу*)
- ✓ Вгадай назву казки: «Співуча...» (*Кістка*)
- ✓ Що потрібно було сказати Принцу, щоб побачити дівчину з вежі? (*«Рапунцель, Рапунцель, спусти свою косу!»*)
- ✓ В кого перекинувся чарівник з казки «Кіт у чоботях»? (*Мишу*)
- ✓ Від чого Білосніжка заснула вічним сном? (*Яблуко*)
- ✓ У що був взутий знаменитий кіт? (*Чоботи*)
- ✓ В якій казці «Жив собі колись старий ослик. Він багато років працював на млині...»? (*«Бременські музиканти»*)
- ✓ Якої породи був пес з казки «Бременські музиканти»? (*Гончак*)
- ✓ Вгадай назву казки: «Весілля пані...» (*Лисиці*)
- ✓ Як батьки вирішил позбутися своїх дітей Гензель і Гретель через бідність і голод? (*Відвезти їх у ліс*)



- ✓ Назвіть казку, в якій «трьох жінок було перетворено на квіти, що стояли в полі...» (*«Загадкова казка»*)
- ✓ Кому і в якій казці належать ці слова: «Цей злий карлик викрав мої скарби, а мене самого перетворив на ведмедя. Диким звіром мав я блукати лісовими нетрями до тих пір, поки його смерть не звільнить мене. І ось, нарешті, він мертвий, а я знову став людиною.» (*Королевичу, казка «Біляночка та Зоряночка»*)
- ✓ Хоробрий кравчик убив сімох... (*Мух*)
- ✓ Вгадай назву казки: «Три листочки...» (*Від змії*)
- ✓ Скільки було бременських музикантів? (*Четверо*)
- ✓ Кому і в якій казці належать такі слова: «Йдіть мандрувати по білому світу, і хто принесе мені найкращої роботи килим, той і буде після моєї смерті королем» (*Королю, казка «Три пера»*)
- ✓ Як називається казка про маленького хлопчика? (*«Мізинчик»*)
- ✓ Яке покарання чекало на королеву, мачуху Білосніжки? (*Були вже поставлені для неї на вугілля залізні туфлі; мусила вона ступити ногами в до червона розпечені туфлі і*



танцювати в них доти, доки, нарешті, не впала вона мертва додолю)

- ✓ Кого вигнали Бременські музиканти з лісової хатини? ***(Розбійників)***
- ✓ Що робила падчерка в пані Метелиці? ***(Збивала подушки)***
- ✓ Чому король та королева у казці «Шипшинка» не були щасливі? ***(Вони не мали дітей)***
- ✓ Що означає ім'я Рапунцель? ***(Дзвіночок)***
- ✓ Як Дурник із казки «Королева бджіл», зрозумів яку королівну треба вибрати? ***(Королева бджіл обнюхала уста кожної з заснулих королівен і врешті сіла на уста тієї, що їла мед)***
- ✓ З якої казки слова: «що б не викроїв чоботар звечора, на ранок усе вже готове»? ***(«Маленькі чоловічки»)***
- ✓ Кому і в якій казці належать такі слова: «Ти звільнила мене від закляття і від влади баби, злої відьми. Вона обернула мене в дерево, але кожного дня я бував по кілька годин білим голубом, і доки каблучка була у неї, я не міг повернути свою людську подобу»? ***(Юнаку, казка «Лісова бабуса»)***

ВИДАВЕЦЬ ТА ВИГОТОВЛЮВАЧ

КЗ «ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

14032, м.Чернігів, Проспект Левка Лук'яненка, 22-А

Тел. (0462) 610-130

e-mail: chernigivodb@ukr.net

<https://chernihiv-lib.org.ua/>